

Nr 301.

Av herr **Bondeson m. fl.**, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående ändring i grunderna för försäkring med statsbidrag mot förluster på grund av smittsamma husdjursjukdomar.

I Kungl. Maj:ts proposition nr 66 angående ändring i grunderna för försäkring med statsbidrag mot förluster på grund av smittsamma husdjursjukdomar föreslås försäkringsskyddet utsträckt från att gälla endast förlust av djur till följd av ifrågavarande sjukdomar och följdjukdomar till att avse jämväl förlust, som uppstått därigenom att djur till följd av annan sjukdom dött eller enligt veterinärs föreskrift eller myndighets påbud nedslaktats under tid då djurbesättningen varit isolerad såsom miss-tänkt för någon av nämnda sjukdomar.

Den partiella reform det här gäller har närmast motiverats av svinpestens härjningar.

Det framhålles i propositionen, att av myndighet anbefallda isoleringsåtgärder måste framstå som särskilt betungande för de djurägare, vilkas besättningar efter undersökning, som ofta tagit lång tid i anspråk, visa sig *icke* vara smittade av svinpest. I detta fall kan den anbefallda isoleringsåtgärden även ha medfört, att djurägaren berövats möjligheten att omedelbart efter sjukdomsfallet låta nedslakta besättningen i övrigt för att på så sätt skydda sig mot totalförlust av besättningen. Som motiv för statens medverkan vid täckande av dessa förluster anföres med all rätt, att förlusterna åsamkas djurägaren genom åtgärder, som vidtagas i det allmännas intresse till skydd för i första hand andra djurägare. För den drabbade djurägaren betyder en isolering alltid ett ekonomiskt avbräck utan några fördelar. Vidare framhålles, att det ur det allmännas synpunkt är ett viktigt intresse, att inträffade fall av svinpest snarast komma under veterinärs behandling. Skall så ske i erforderlig utsträckning erfordras, att vederbörande djurägare är tryggad mot förlust, som skulle kunna följa av anmälan och följande isolering även i de fall, då det senare visar sig, att svinpest *icke* förelegat. Och härvid bör observeras, att den i propositionen anförda undersökningen avseende tiden 1 jan. 1940—30 sept. 1944 visat, att under denna tid omkring 50 % av de isolerade besättningarna befunnits *icke* smittade. Därest skydd på denna punkt *icke* finnes, måste en viss risk uppstå, att anmälan *icke* göres i tid. Det för svinpesten speciella förhållandet, att den har synnerligen varierande begynnelseformer med därav följande svårigheter att fastställa diagnosen, ökar denna risk. Och den ekonomiska risken blir samtidigt, när det gäller svinpest, större än vid

andra husdjurssjukdomar genom att svårigheterna vid diagnosens ställande — man måste särskilt när sjukdomen icke förekommit i landet på någon tid tillgripa ympning på försöksdjur — förlänga isoleringstiden. Svinpesten intager alltså i dessa avseenden en särställning.

Med tanke på dessa förhållanden måste man ifrågasätta, om försäkringsformen, när det gäller svinpesten, är den lämpliga formen för det skydd med statlig medverkan, om vars berättigande och nödvändighet alla äro ense. I de fall, då djur nedslaktats efter vederbörligt förordnande enligt epizootilagen, är djurägaren redan för närvarande enligt epizootikungörelsen, 9 §, berättigad till ersättning av allmänna medel med belopp motsvarande det värde djuret skall ha haft, om sjukdomen icke inträffat. Det effektivaste sättet att åstadkomma ett gott utgångsläge i kampen mot svinpesten synes därför vara en utsträckning av denna ersättningsrätt till att beträffande svinpest gälla även förluster, som drabbat djurägaren från det avspärning sker och till dess sjukdomen diagnostiserats, vare sig sjukdomen visar sig vara svinpest eller icke. I propositionen avvisas denna lösning av frågan av principiella skäl med tanke på de konsekvenser den skulle kunna få med avseende på andra smittsamma husdjurssjukdomar. Detta motiv synes icke vara bärkraftigt. Speciella förhållanden kräva en speciell reglering, och att speciella förhållanden såsom ovan framhållits gälla beträffande svinpesten har av ingen bestritts.

Mot försäkringsformen talar först och främst, att dess effektivitet är beroende av dels att kännedomen om densamma blir tillräckligt allmän bland djurägarna, dels att de befinnas allmänt villiga att underkasta sig kostnaderna för försäkringen. Att kännedomen om den statsunderstödda försäkringsformen lämnar mycket övrigt att önska framgår av ett flertal av de i propositionen anförda remissyttrandena. Resultatet av en ökad upplysningsverksamhet synes osäkert. De i propositionen anförda kostnaderna för försäkring med premier av 10 till 20 öre för 100 kronors försäkringsvärde äro visserligen förhållandevis låga, men härvid är att märka, att de anförda siffrorna endast äro minimipremier, vilka kunna komma att höjas åtskilligt vid en epizooti. Vidare kan försäkring ej avslutas på kortare tid än fyra år, vilket måste ha en hämmande inverkan. För att vara skyddad under den tid en epizooti pågår inom ett län, kanske ca ett år, måste alltså djurägaren binda sig för fyra år framåt med därav följande reell fyrdubbling av minimipremien till i Malmöhus län 80 öre. Med försäkringsformen följer vidare — och måste givetvis följa — en karenstid av för denna försäkring 20 dagar. Då man kan vänta sig, att flertalet djurägare all upplysningsverksamhet till trots icke teckna försäkring, förrän något fall inträffat i närheten, ett förhållande, som bestyrkes av erfarenheterna från mul- och klövsjukeepizootien åren 1938—39, medför detta, att inom en smittrayon, t. ex. ett slakteris tillförselområde, stor osäkerhet kommer att

råda beträffande möjligheten att få en försäkring. Denna djurägarnas obehägenhet att i tid teckna försäkring får ses mot bakgrunden av det faktum, att det är relativt långt mellan epizootierna av svinpest. Svinpesten är vidare en lömsk sjukdom, som kan nå stor spridning, innan man får klart för sig vad det är fråga om. Den kan snabbt spridas från den ena ändan av landet till den andra. En lantbrukare i norra Sverige, som läser i tidningarna om en svinpestepizooti i Skåne, torde knappast av denna anledning försäkra sina djur. Icke desto mindre kan han ca 10 dagar senare, på grund av att sjukdomen så lätt sprides genom gris- och fläskhandel, ha fått in sjukdomen bland sina egna djur. Försäkringen är också så konstruerad, att djurägaren för att få sina svin försäkrade måste försäkra även alla nötkreatur över två månaders ålder, ett förhållande, som måste tas i betraktande vid en bedömning av kostnaderna. Försäkringen gäller slutligen icke för grisar under två månaders ålder, varvid är att märka, att t. ex. grisar under denna ålder efter dyrbara avelsdjur kunna representera ett stort värde för ägaren.

En mera speciell bestämmelse i det föreliggande förslaget, som är ägnad att väcka förvåning, är den skillnad, som göres mellan sjukdom och olycksfall. Därest djuret dött på grund av olycksfall, skall nämligen icke ersättning utgå. De sakkunniga ha funnit, att försäkringen bör omfatta alla förluster, som inom ifrågavarande besättningar uppkommit till följd av sjukdom, oavsett om sjukdomen varit smittsam eller ej. Som motiv anföres, att den anbefallda isoleringen kan ha förhindrat, att djuret i fråga i tid nedslaktats. Men vilken skillnad föreligger mellan det fall, då isoleringsåtgärden hindrat ägaren att i tid nedslakta ett djur, som insjuknat, och det fall, då hindret gällt ett djur, som drabbats av olyckshändelse? Härtill kommer att svårbedömda gränsfall mellan olyckshändelse och sjukdom ofta uppkomma. Ur försäkringsgivarens ekonomiska synpunkt torde det sakna större betydelse, om olycksfallen inkluderas.

På grund av vad ovan anförts hemställa vi,

att riksdagen ville besluta om sådan ändring av epizootikungörelsen, att ersättning av allmänna medel kommer att utgå även för förluster, som drabbat djurägaren från det påbud om avspärrning vid misstanke om förekomsten av svinpest meddelats honom och till dess sjukdomen diagnostiserats, vare sig sjukdomen visar sig vara svinpest eller icke.

Stockholm den 28 februari 1945.

<i>Lennart Bondeson.</i>	<i>Josef Hagman.</i>	<i>Ivar Persson.</i>
<i>Axel Mannerskantz.</i>	<i>Gärda Svenson.</i>	<i>Lennart Johansson.</i>
<i>Gust. Elofsson</i>	<i>Arvid De Geer.</i>	<i>Alfred Andersson.</i>

i Vä.